

LO MESREITAS

SEMANARI POPULAR, HUMORISTICH Y LITERARI

DONARÁ UNA LLISSÓ CADA DISSAPTE

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de Fontanella, núm. 5, entresol, 1.ª; Barcelona

Número solt 5 céntims. — Atrassats 10 céntims.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Barcelona: semestre, 2 ps. un any, 3 ps.—Fora: semestre, 2'50 ps. un any, 4 ps.

CATALANISTAS Y CARLINS

IV

Al contestarnos *La Nació Catalana* ho ha fet molt clar y molt fi; tan clar que, com veurán nostres amichs, no's pot desitjar més; tan fi que, per medi de circunloquis y paraulas, ha fet passar per la censura, com farina pe'l sedás, pensaments que, d' altre manera y atesa la susceptibilitat dels *Nerons* del lapis roig, haurian merescut les iras d' aquets bons senyors y las consegüents pinzelladas, que, com la tradicional fulla de parrà, tapan als ulls profans tot quant podria ofendre lo candor polítich del innocent poble espanyol.

¿En qué's distingeixen lo regionalisme catalanista y lo regionalisme carlí? preguntavam nosaltres, y segons *La Nació*, es distingeixen en cinch cosas: 1.er En son programa. 2.on En son espírit. 3.er En sos procediments. 4.rt en sos medis. 5.nt en un altre cosa que té bastants bemoles, y per xo la posém en darrer lloc.

Aqueixos cinch extrems hem tret d' aquell article; per més que en ell hi estigan barrejats y mitj confosos. Examinemlos.

*

Programa. Diu que nosaltres solsament defensém la autonomía administrativa; los catalanistas, á més, la política.

Jo no sé si parlém en grech. No hem escrit ni un cop sobre catalanisme que no protestessim sobre això, y no obstant, com si no haguessim dit res. Nosaltres fem cas de lo que diuhen los contraris y 'ns sab greu que no se 'ns tinga la mateixa consideració.

¿Qué vol dir autonomía política? ¿No es tenir poders executiu, lleislatiu y judicial *propis e independents* (en sas funcions propias) dels tres poders centrals? Y si es així ¿no serém autonomistas polítics los qui hem defensat sempre aquells tres poders regionals?

Veritat que l'*Acta política* afirma la *centralización política*; pro si ho estudiém un moment, veurém á qué's reduheix eixa dificultat. Los catalanistas prenen la paraula *política* en sentit jurídich, y així, per ells, autonomía política vol dir tenir aquells tres poders (de que hem parlat) *propis e independents*. Y en aquest sentit consti que som tant ó més autonomistas que ells. Tots los documents, *inclusa l'acta política*, defensan eixa Autonomía.

Ara, la paraula *política* es pot pendre en altre sentit. Partint de la base de que las diverses regions espanyolas han de quedar unidas per la persona del Rey, l'exèrcit, la marina, tractats de comers y una contribució proporcional, á aqueixos llassos s'anomenan *politics* en l'*Acta de nostres diputats*. De modo que en aqueix sentit,

som *centralizadores polítichs*, pro també ho son los catalanistas, que igual que nosaltres, defensan aquellas funcions com generals á tota Espanya.

Més clar: *autonomía política* pot pendre en contraposició á *autonomía administrativa* (y llavors val tant com autonomía lleislativa, judicial y executiva) ó be en contraposició á tot lo propio de la Regió (y llavors serà lo mateix que *funcions propias* é indispensables del poder central). En lo 1.er cas, volém la *autonomía política*, tant ó més radical que la dels catalanistas; en lo 2.on, no volém la autonomía política, pro no'ns distingim per xo dels catalanistas, per que ells tampoch la volen en aqueix sentit, segons consta en las *Bases de Manresa*, en lo Manifest al Poble Catalá, en la *Exposició á donya Cristina*, etc.

*

Espirít. Los catalanistas son regionalistas de cor, sempre y á tot arreu. Nosaltres regionalistas d' ocasió; ho som avuy porque 'ns convé. Mireusho.

Era l'any 23, y al frente del liberalisme triomfant, que proclamava, ab la Constitució de Cádiz, l'uniformitat dels Còdechs espanyols y la abolició de las legislacions mal anomenadas forals, s'aixecava la *regència d' Urgell* y més tart lo *ConSELL de Bayona*, proclamant per la boca autorizada del catalá Baró d'Eroles, lo respecte á las legislacions regionals y l'odi á mort que, desde son naixement, han tingut los carlins á la centralización y al despotisme. Passaren 4 anys, y mentres el més indigne dels Reys y el ministre més desvergonyit (tots dos masons) tiranisaban á tot Estat, *Catalunya* s'alsava com un sol home, proclamant en Rafí-Vidal á Carlos V y als que nosaltres avis malanomenavan *fueros*. Arrivá l'any 33, y mentres en Zia-Bermudez y 4 anys més enllá tots los liberals, proclamaven en la nova Constitució que una misma legislación regirà para toda la nación espanyola, Zumalacárregui, Eguía y Cabrerá y Villareal en sas proclamas, Villemur y Erro en la *Gaceta d' Onate* y tots los soldats carlistas per la boca de sos canons y ab la sanch de sas venas, declaravan eloquientment son amor als *fueros*; y Carlos V, malgrat al Estat excepcional de las Provincias del Nort, posava en sos Reals Decrets aquella clàusula curta, pro que diu més que tot un llibre: *Cimplose en lo que no contradiga á sus leyes y fueros*. Passém de llach la guerra catalana y carlista del 48, la intentona de S. Carlos de la Rápita (*Catalunya*), aquella pléyade d'escriptors d'aquesta època, acaudillats pe'ls eminents polítics Aparici y Nocedal, Villoslada y Tejado; passém de llach los manifestos de D. Carlos desde l'68 al 75, los programs regionalistes del catalá Savalls y demés generals y, fixeuvs que l'infaut Cánovas (y ab ell tot lo liberalisme representat per la dinastía d'avuy) no trová medi

més propi pera castigar la rebelió vasco-navarra que abolir sas legislacions particulars.

Y ara jo pregunto: ¿ahont eran llavors los catalanistas? Encara més; quant la 12 anys recorría en Mella per una part y en Cerralbo per l'altra tot Espanya, cantant, nous Jeremías, la perduda de nostras lleys particulars y electrificant al auditori ab la hermosa pintura de la Navarra autònoma, de la Castella de San Ferrán, de la Catalunya del Rey En Jaume y Pere III (més lliure que cap Repùblica, com confessaren los embaxadors de la democrática repùblica veneciana), llavors, fa tot just 12 anys, ¿hont eran los catalanistas?

¿Qui son los regionalistas de tota la vida, qui los regionalistas d' ocasió, los que han donat cent mil vidas en aras d'aqueix ideal, ó los que s'han fet autonomistas 70 anys després que ja ho eran los carlins y i vergonyau quan lo regionalisme ja era llei vigent en la Escandinavia, en Inglaterra, en Alemania, en Austria-Hungría, en los Estats Units, á tot arreu menos á Fransa é Italia?

Un cop en tota la vida hem anat los carlins contra eix ideal, en la autonomía cubana, y aném á probar que hi anarem contra, precisament perque eram autonomistas, encara que semblí una chocanta paradoja.

Autonomía, aquí y á tot arreu, vol dir que cada scú's governi á sí mateix, que cada un administrí lo que es seu, ja 's tracti d'una Nació, ja d'una comarca, ja d'una persona. Y jo pregunto: ¿de qui eran los fondos que 's gastavan á Cuba? ¿Eran dels cubans ó dels espanyols? Si, donchs, eran nostres, segons la veritable Autonomía, nosaltres devíam administrarlos, y per lo tant combatir l'autonomía cubana. ¿Ahont era el poble cubá? ¿No estava á la manigua? ¿Los que anavan á favor d'Espanya no eran tots espanyols peninsulars? Donchs, segons los principis autònomichs, Espanya devia legislar pe'ls leals de Cuba. Quan el ministeri insular hagués contactat entre sos súbdits als *cubans*, quan sos fondos haguessin sigut fondos de *Cuba* (y no d'Espanya) llavors els haguereiem donat Autonomía administrativa y política, ó més ben dit, els hi haguereiem reconegut.

Si á aixó s'afegeix que la Autonomía cubana era també comercial (cosa que no defensan los Catalanistas); que cap insurrepte (ó cubá, que es lo mateix) va acceptarla; que era imposta per los Estats Units (nostres amichs) y, sobre tot, que ja l'any 68 (y més recientment al 96) proclamá Don Carlos la autonomía de las Colonias y el self government (que després ha corregut en boca de tants hipòcritas) es veurá nostra rectitud al combatre llavors la autonomía cubana.

*

Procediments. El dels catalanistas es evolutiu, el nostre no.

Que 'l dels catalanistas es evolutiu, be ho sabé prou; principalment des que s'han casat l'*Ateneo* y el *Foment*, naixent d'aquests papás *La Veu de Catalunya* y las consegüents teories progresiv-evolutivas. Pro, que nosaltres no ho som, tampoc es veritat. El dia en que 'ls liberals votesin l'*Unitat católica*, no faltarían los votos dels diputats carlistas. Quan en Silvela-Polavieja estableixin l'*autonomia de las regions* (circol-quadrat) nostre vot en pro no serà 'l darrer. Y així de lo demés. Nostre intent fora imposar radicalment y d' un cop nostre Programa. Mentreix això sia impossible no 'ns oposarem á que s'implanti per parts. De manera que també som evolutius, no en la *doctrina*, sino en los *procediments*, ni més ni menos que 'ls catalanistas.

*

Medis. Per implantar lo regionalisme volém nosaltres la *forma monárquica*; als catalanistas tan els fa aquesta com la republicana.

Es veritat, pro no 'n traerán res d' això. Seria dir que 'ns distingim perque nosaltres defensém á Don Carlos y ells no, ó que dos mestres es distingeixen perque l' un es jove y l' altre es vell. Seria cert, pro no 's distingirian en *cuant á mestres*. Donchs igual; ara parlém del *regionalisme*, carlí, deixant apart tot lo demés.

A més que ells donan á entendre que si una *republica* establís lo regionalisme, nosaltres no votaríam en pro. Lo qual es fals, com hem dit dalt.

*

Finalment. Nos distingim perque nosaltres volém l'*autonomia* com á *si últim*; los catalanistas com á *medi*.

Suposada la *Confederació espanyola*, nosaltres volém una autonomia ben radical; y la volém com á *si últim*, de manera que no volém passar més enllá, es dir, á la *independencia catalana*.

La Nació, al revés, la vol com á medi per passar més enllá; y com que més enllá de la autonomia més radical sols hi ha la independencia, **«LA NACIÓ TE COM A FI ULTIM LA INDEPENDENCIA DE LA PATRIA CATALANA.** Per xó hem dit alló dels bemoles y la censura.

Aquí si que 'ns distingim los carlins de *La Nació Catalana*. Pro consti que *La Nació*, en això, no es catalanista, pues defensa lo contrari de la *Unió Catalanista*, que es lo que dirigeix á son partit. Aqueixa ha declarat cent cops que vol autonomia radical, pro baix la base de la *Unitat del Estat*; es dir, ni més ni menos que 'ls carlins.

Ni *La Nació Catalana* té cap autoritat per dir que las *Bases de Manresa* son oportunistas, y no definitivas, ni pot parlar en nom del Catalanisme al afirmar, en això, tot lo contrario de lo que 'l Catalanisme afirma. Li preguem que 'ns citi algún text aprobat per la *Unió Catalanista* que sostenga aquesta doctrina. Mentreix no ho fassí així, tindríam dret á dir que, en això, el que 's distingeix dels catalanistas es *La Nació Catalana*, no 'ls carlins.

VALCARLOS.

LO DESARME

No sé per qué s'escarrasan Muravieff y Nicolau, ab això qu'ells anomenan lo desarme general. Jo ja 'm creya que 's donava tot això per enterrat, quan tot d' una los diaris tornan de nou á parlar'n. Y es que 'l Czar, segons diuhens, se proposa 'l mes entrant donar á Sant Petersburgo conferencias per engrant, per mirar lo modo y forma d' aplanar aqueix barranch. Mes, se troba 'l pobre jove, (y per cert qu' es un mal cas,) que mentres ell aconsella los demés fan l'*andorrà*. L'*Alemanya* y l'*Inglatera* l' hi diuhens qu' elles jamay voldrán ésser las primeras en desarmar un soldat. La *Fransa* que res espera del congrés ni dels que hi van, passa las nits y los días arreglant *Le Chant de Mars*; perque per ells es aqueixa la gran festa de la pau. Totas las demés potencias ó son sordas ó bé 'l fan; y ab més ó menos finura, més encuberts ó més clar, totes responen al Czar: —Si ho vols fer passa al devant.

Si jo fos home d'empenta y 'm volguessin escoltar, anava á Sant Petersburgo y 'ls hi tirava un bon plan. Lo primer que jo faria fuera eridá 'n Nicolau que 'm portés totes las forças tant de terra com de mar. Darrera d' ell l'*Inglatera*, tot seguit los alemanyans junts ab tota la *triplice* y ab sas eynas de combat. Y luego vinga la *Fransa*, la *Baviera* y *Portugal*, y fins á la *Vall de Andorra* no 'deixava escapar cap. Posaria de filera tots los barcos, xichs y grans, destroyers, cassa-torpedos, los crehuers y acorassats. Faria venir l'*exércit* de terra, ab sos generals, cassadors, l'*infantería*, los peons y 'ls de caball; regiments de artillería, civils y municipials. Tots plegats los ficaría dintre 'ls barcos de combat, y al tenirho tot en ordre daria ordre de marxar. ¿Cap ahont? Cap a *Santiago*; y un cop los tingués allá faria que 'ls dirigissen don Ramón y don Pascual. Aquestos ja avisarían tot seguit á l'*Oncle Sam*, que 'n Safer vingués per terra y 'n Sampsón vingués per mar, y queda fet lo desarme en menos que canta un gall.

¿Qué 's hi sembla, tinc xaveta?
—Certament, —vostés diràn;
donchs per tot alló que vulgan
Muravieff y Nicolau
ara y sempre y á tot hora
disposin d' en

CLAUDI-NAL.

Un catalanista ha desclós (ó cosa així) á *La Nació Catalana* la bossa de sos secrets. Y li ha dit que es una mentida que un catalanista s' haja burlat del senyor Prats devant d' en Valcarlos.

¿Sabeu per qué? La rahó es concluyent, tanca de cop: «perque 'l senyor Prats no coneix personalment á 'n en Valcarlos». Com si diguessim: Yo no coneix á 'n en Sagasta, ni ell á mí; per lo tan ningú me 'n pot dir mal. ¿No quedan convenints? ¡Aixó ha sortit del meu cap! podríam dir l'*interessat*, com l'*alcalde mataroní* del qüento. Item més: ve á dir que 'ls que cursan á la Universitat estudian per capellá. Cuidado si n' estàr d' enterat aqueix Fulano. Pro no es estrany. El que, 8 días avants de sortir *La Veu de Catalunya*, encara negava sa aparició, vull dir, el que no sap lo dels seus, menos sabrà lo dels altres. Y ja sap ell que nosaltres, al revés, estém molt enterats dels ets y uts catalanistas.

Quan s' empresona al redactor del *Heraldo* senyor Raparaz, als senyors Leuraix y Luna y altres escriptors lliberals, tots los periódichs de Madrid posaren lo crit al cel y mogueren un tarabastall de mil dimonis.

Lo *Correo Español* s' ocupá d' aquellas detencions, com exigia 'l companyerisme, fins alguns diputats carlins visitaren á la presó als detinguts.

Donchs ara, s' ha empresona arbitrariament á un carlista redactor del *Correo Español*, al escriptor senyor Granda, y aqueixa prempsa lliberal que sembla un sach de nous quan d' algun de sos amichs se tracta, ha callat com un mort devant d' una de las iniquitats més manifestas.

Fa un mes que nostre estimat amich es á la presó y encara no sab de qué se 'l accusa, ni ningú li ha dit una sola paraula sobre 'l motiu de sa detenció.

Protestém una vegada més del atropello de que es víctima el senyor Granda y de nou li enviém lo testimoni de nostra amistat y consideració.

La *Espanya Cristiana* de Valencia, vol comensar á publicar una llista d' industrials y comercials catòlichs, ey, d' aquets que no 's donan vergonya de dirlo y de que tothom ho sàpiga.

Molt be, si 'ls catòlichs, (que dit sia de passada, ens afavorím tan poch com podém), compleixen la obligació que tenen, y van á comprar á aqueixos establiments.

Donchs nosaltres, aném ja á recomanar á un industrial més aixerit que un pésol.

Y que va de veras, com veurán en lo següent anunci que reparteix ab profusió:

«Pera 'ls catòlichs decidits:

Xacolata anti-jueu. Café anti-masónich. Sucre anti-protestant. Xarop anti-racionalista y Thé anti-liberal.

Alt de Sant Pere. núm. 5.»

Nada, nada; qui vulga reventar á un jueu, no te més que donarli mitja presa de xacolate d' aquella casa.

El Nocedalisme va de capa caiguda.

Els nocedalins de bona fe, ja fa temps que abandonaren al seu quefe y, ó tornaren al camp lleial, ó s' han retret y están avuy quiets á caseta. Els que ho eran ó per conveniencia ó per compromís, avuy l' abandonan en busca de una breva que veuen á través de las fumadas ulleras de 'n Polavieja.

¡Ab qui 's queda avuy don Ramón de las contiñainas?

¡Pobre Nocedal! A pesar de que li está com l'*anell* al dit lo que li passa, confessém que 'l cástich que sufreix es dels que aplastan á un home.

Mirin que n' hi ha per tornarse boig.

¡Quedarse ab quatre soldats y un cabó un home que 's creya capitanejar no sé quáns millions d' espanyolets!

El mon es així, don Ramón.

Las cosas s' han de pendre ab calma.

O en tot cas, rosegarse 'ls punys.

Hem tingut el gust de rebre la visita del jove que firmava ab l'*pseudónim* de «Un Espardenyer de Vich» manifestantnos que dimecres dia 11, fou citat deván del Tribunal per instancia del señor D. Joseph Giralt.

Nosaltres li hem fet presén que per cap concepte ens ne podríam fer responsables, pero que procuraríam interessarnos perque la cosa no passés á majors.

Y així ho farérem.

Lo dia 23 del corrent, los alumnos interns de segón any de Retòrica y primer de Filosofia del Seminari Conciliar d' aquesta Ciutat, farán una festa Campestre á Caldas de Montbuy, la cual, segons los preparatius que s' efectúan, promet ser molt lluhida.

Deu vulga que 'ls seminaristas, així com en tal dia celebrarán la festa de Sant Alfonso, celebrin també el dia 4 de novembre pròxim la festa de Sant Carlos.

En una de las societats catòlicas mes importants de Barcelona, era causa de acalorats comentaris lo sermó que pronunció un notable orador lo diumenge passat en una de las parroquias de aquesta capital, ahon se donava fí al octavari á Jesús Sagratament. Mentre los uns alabavan la seva elocuencia, los mes demostraven que en el fondo del sermó no hi havia mes que una manifesta passió política. Ens abstindrem nosaltres de repetir tot lo que sentirem en obsequi al aludit Pare Predicador. Pero sí que direm una cosa y es: Que fa pochs días, un ilustre Prelat de Catalunya, prohibí al clero de la seva diòcesis que 's fiqués en política, y es mes; en fa menos encara que ho sentirem de sos propis llavis, ab rahons irrefutables.

Y vamos á veure, Reverent Pare.

¿Quin fruit pot haver produhit lo seu sermó, quan es causa de acaloradas disputas entre els mateixos catòlichs?

¿No es una verdadera llàstima y no causa tristesa sentir comentar desfavorablemen las parauyas pronunciadas per un sacerdot desde la trona, per mes que sía tal volta 'l primer orador sagrat de Barcelona?

Y pleguem; perque la cosa es massa delicada.

Si vosté fos batlle ¿qué faria?

II

Don Emilio Castelar, qui 's digué Pere y fou Pere durant mitj sigle, assegura avuy que á penas si se 'n diu, per mes que á voltas nos regala glops de sa acostumada modestia democrática y de sa coneguda república garruleria. No es pas mon intent recordar aquí la vida y miracles de don Emilio; prou feyna

tindrà algún dia si, oblidant sas passadas *gestas*, fa 'l balans general. Son nom m' ha vingut per associació d' idees, al considerar que vosté fa una pregunta de tals intríngulis á qui may s' ha dit Pere, ni Pau, ni Berenguera, ab penas, ó sense penas que de tot hi ha á la vinya del Senyor.

Qui ho sab de bona tinta, afirma que la política no té entranyas, y com que jo soch *gourmand* de la sànc i fetje ab seba de porc y prefereixo cent vegadas una sopa de ventre de ídem ab alioli, á la celebrada *julienne*, ni per la boca tinch inclinació á la política. Lo qual significa que no perteneixo á cap partit y que mas relacions políticas son escassas ó nulas. Ma filiació es senzilla: soch fill de mos pares, á qui Déu perdoni y pare de dos pimpollos que Déu me conservi; y.... casi res més.

Naturalment que lamento las desgracias de la patria y ab sas venturas m' alegro. Nascut en un poblet ahont rodá mon bressol y 's passaren los millors días de ma vida entre las caricias dels pares y las falagueras ilusions de la joventut, sento per la patria chica ó gran sens dubte més que la gent cosmopolita que ab trevalls sab ahont nasqué y no li importa gran cosa 'l punt en que deixará 'ls ossos. M' entero de la marxa de las cosas, pero no 'm preocupa gaire aquesta faramalla de drets que tant amohnina als polítics d' ofici. Entenç que tot es bò si la gent es bona y que ab dolents no hi ha cap negoci bò.

Per lo demés de mas relacions ab ministres no 'm cal parlarne, no 'ls he vist sino retratats en las planas del *Noticiero*. Dich mal, he coneugut á un personatge que arrivá á pescar la cobdiciada cartera; y encara 'm dura la sorpresa. Francament si hé totas las midas s' han escursat desde que comensá la degeneració espanyola, may hauria dit que la mida de ministro fos tan curta. De generals no 'n coneix pas: no puch dir sino que per las figuras del *Noticiero* n' hi ha de guapos y d' altres que no ho son. Las armas me fan una pór tal que fins un ganivetet es pera mi arma prohibida.

Si tornés la costüm antiga de trencar pinyons, no sé pas com me las arreglaría. De Pantorilles no 'n sé un borrh. Sento dir si ho es fulano, ó mengano, si fa, ó desfà, si tomba, si gira y aquí s' acaba. Comprend que deu haverhi personas influents en los partits, pero á fe d' home de be estich lluny d' ellas com dels partits, aixís es que no coneix aquella classe d' animals si es qu' existeixen. Dels cassinos polítics ne tinch tancadas las portas: estimo que son moltas las familias que deploran véurelas obertas. No dich pas que pera tots sian inútils: un coneugut meu n' ha tret una posició que val una fortuna: un professor públic hi passava temps atrás los ratos perduts, jugant al burro. De la Plassa Real no me 'n pregunti. Desde que l' adornaren ab lo cinturón pels coches, fins las didas y la canalla 'n fugen; la societat "Los tres hermanos" ja hi fa poch negoci; sembla que tancará la botiga. Entengui que no hi he comprat may. De diputats y senadors n' he coneugut alguns en temps d' eleccions, després.... si te vistu no me acuerdu, com diu la Maritornes de casa.

Clar y net, soch neutre; no tinch relacions políticas de cap mena; no 'm parli de Maluquers, ni de Planas, ni de Comas, ni de Collassos, ni de cegos, ni de bornis, que no 'ls coneix sino per servirlos. A mi parlim dels impostos ab que m' arruhina 'l Ministre d' Hisenda; dels mil investigadors que s' entretenen amohnantme pera demostrar que la casa del carrer d'en Robador produheix més de lo que 'm dona; y del paper sellat que 'm costan las solicitudes als Delegats y las sabatas que gasto corrent inútilment per las oficinas. Parlim dels desastres ocasionats per la suspensió de la Companyia de Fransa, de la baixa de las Cubas, aixís sí que ho coneix; per aixó es que se 'm fa estranya la seva pregunta.

Y no 'm digui que d' aquí ve 'l mal que patim y que desitja posarme á prova. Ja ho sab vosté d'ahont venen los nostres mals. ¿Qué vol? ¿vol que vagi á votar lo á vosté per batlle? tindrà un vot y encara si 'l trovan, ¿vol que fassi reclamació per lo contingut de las llistas, si no m' agradan? avuy per avuy tal empresa es heroica y 'ls héroes no s' estilan, si no es en las comedias. ¿Vol que me exposi en va á que m' empaperin ó 'm liquin á la garjola? vosté no 'm vol pas tan mal, ni jo hi passo. Passaré, si li plau, per la prova en que 'm posa; li diré tal com sápiga lo que jo faria si fos batlle. Aixós sí, no entengui pas que mas paraules tingen la menor malicia: com que jo no he conspirat may, ni he solicitat cap càrrec, ni he sigut res fins are, desconeix lo que passa entre bastidors; aixís es que tot m' ho traure del cap.

Avans empro de comensar la tasca sento necessitat

de ferli una consulta. ¿Qui sab si posés á contribució als meus amichs? Ne tinch en tots los partits y 'n tinch molts. Si ve ab m' algún dia pel carrer, sentirá á cada pas: adiós, amigo; abur, amigo; ola, amigo; tots en castellá. ¿Creu vosté que puch confiarhi? Aixó de que catalans sían amichs en castellá, 'm fa l' efecte de que no hi ha seguretat complerta: recordo que las donas diuhen de las ollas y platas esquerdedas que parlan en castellá. Per altre part no olvido qu' un sabi antich considerava molt rara la verdadera amistat, tant, que feya construir una casa petita, petita, y com aixó excités l' admiració, exclamava "ijo pogués omplirla de verdaders amichs!" Finalment no sé ahont llegia l' altre dia que 'l nom d' amich se prositueix avuy.

l' amistat es interesada també, de manera que cal corregir allò d' *amicus Plauto sed magis amica veritas*, y escriure: *amicus Plauto sed magis amico pacunia*.

Si vosté dupta com jo, fassim lo favor d' avisarme.

S.

JANER

Lo Jané es el mes millor que hi ha á l' any, per la maynada, puig es lo mes en que 'ls Reys premian a la canalla que s' han portat ben rebé y han cregut en tot als pares y no han portat may carmells ni las calsas may mullades.

També es lo mes en que 'l fret fá posar las mans com.... grapas; en que corran pels terrats los gats y també las gatas llenant cada marrameu que s' vení esgarifansas.

També dintre d' aquest mes los que son lleals á la Causa hi trobarán la gran festa dels Reys d'allonsas d' Espanya.

AZIV NAOJ.

FOTOGRAFFIE VIGATANE

Avis als vigatans

Hem rebut moltas cartas de Vich en algunas de las quals sos autors se donan per aludits y hasta per ofesos, en las revistas vigatanas qu' hem publicat.

Lo més original del cas es, que alguns d' ells s' ofenen per una mateixa alusió; lo qual prova d' una manera patent y clara, que uns y altres s' equivocan.

Y com á detall curiosissim, son quatre los quins s' aplican la originalitat d' en Dentotas, dos d' ells intims amichs meus, y un, condeixable meu, durán quatre anys, en lo Seminari de Vich.

Consti, donchs, que 'l subjecte que s' oculta ab lo pseudònim «Napoloni Frittis» y un servidor de vostés, que allargava ó escursava las revistas segons ma voluntat y las necessitats ó conveniences del periódich, jamay ens proposarem lo que alguns han vingut á suposar, creyentse veure en tals revistas sols lo desitj de ferir á determinadas personalitats.

Si algunes vegadas s' hi intercalaren apodos sens ordre ni concert, fou ab l'únic objecte de ferlas interessants al públic pera després, ab datos y comprobants, atacar la inmoraltat en totas las manifestacions y protestar contra lo que 's fá ó s' ha fet alguna volta, desfavorint lo bon nom de Vich, com per exemple lo que ha passat fá poch en lo billar de cert café y lo de que 's queixa La Comarca en son últim número.

LO DIRECTOR.

IGNOCENCIA....!

Qui haja visitat, sisquera siga molt depressa, un de aqueixos establiments ahont se cuida un gros aplech de personas á qui la falta de raciocini fa seguir totas las accions purament fets regulars pero inconciens com los de una màquina, es casi be impossible que, tot visitant aquells infelisos, no se hagi enterat, totp lanyentlos, de algunas anécdotas que si be nos causan dol y tristes per lo estat desequilibrat del qui las executá, ab tot no poden menos de feros gracia, ja que totes ellás respiran ingenuitat é ignorancia.

Crech haurás entés, estimat llegidor, vaig á contar la feta de un boig. Pero lo protagonista

de la meva narració,—rigurosament històrica,—no es cap de aqueixos sers desgraciats á qui algúns moments de deliri precisan sa estada en manicomis ó casas de salut; sino que resulta esser un beneyt pacífich, una de tantas personas que ab tot y tenir mols anys pareix no hajen passat de aquella edat ditzosa ahont tots los maldecaps consisteixen en fer ballar baldufas, jugar á cuit y fer enrabiatar los Xanxes; es á dir, que més que homes grans, semblan criaturetas á qui una forsa misteriosa ha fet creixer donantlosi lo aspecte de personas de seny.....

Era donchs, en la ciutat de X..... ahont había parat son domicili un pobre home á qui tothom coneixia per lo nom de Mariano. Poch temps durá la tranquilitat y sosiego de aquest desgraciat ja que bon pun fou coneuguda sa miserable condició resultà esser lo divertiment de criaturas y grans, los qui encalsantlo com lo llebrer al cunill, li'n feyan veurer de secas y verdes, dihentli fastichs y arriban algunos, los més desvergonyits, á darli alguna que altre corrida, espectacles que acabaven casi sempre ab la intervenció de los representantes de la autoridad.

Aquest, veient que pera desgracia de aquell infelis las molestias de la quitxalla no reconeixian terme, acordá posarlo en lloc segur, recluintlo en l' Hospital y donantli, entre altres, lo càrrec de traginador de morts desde la sala de malalts al cuarto de observació.

No vull entretenirme á contar hasta ahont arribava la fidelitat y obediencia del pobre Mariano en las feynas á n'ell encomenadas, ni menys lo zel y exactitud ab que sense por de cap mena cumplia sa trista misió cuan algúns dels recullits en aquella Santa Casa, deixava 'l mon fent vía cap á la eternitat. La diligència sols pot compararre en algún modo á la que manifestan los amos de cotxes de parada, atenent á sos parroquians al olor de propina.....

Succehi, pues, que en una de aquellas salas, ahont los ulls no veuhen altre espectacle que caras menjadas per la febre, ni 'ls oídos poden recrearse en altre cosa com no sigan los ays dels nafrats y moribundos, jeyá un infelis en lluita formidable entre la vida y la mort, resistintse á las fermas sotregadas ab que desapiadadamente aquesta lo empenyia cap al fossar. Després de durar llarch rato aquell estat violent del pobre malalt, mancantli ja las forças pera continuar una vida que li fugia per moments.... caygué en una inmovilitat absoluta, prenent sa cara aquella verdor dels cadávers hasta el punt de que al passar lo metje poch rato després, ordena á 'n Mariano que cumplís ab aquell difunt lo que son ofici li manava.

No 's tingué que repetírseli l' avis: encar no havia tingut temps lo facultatiu de passar lo lliniar del Establiment benèfich, cuan ja baixava 'n Mariano ab la súnebre carga, las escalas que portan als quartos baixos, en un dels cuales está instalat lo cuarto de observació. Pero.... jy ab quina posició anava lo pobre difunt!!!! penjat de cap per vall, fent ritme aquest—lo cap,—y els brasos del infelis ab lo pas marcial que marcava aquell traginer sens conciencia, qui franquejat sens dupte ab semblant ofici, cantirolabá una cançó molt en boga entre cegos y modistas.... cuan de un plegat sent un jay! tot llastimós, y tan apropi seu, que no duptà era de la persona mateixa á qui passejava tan cómodament.

Ab tot en Mariano no s' aturá, y cego cumplidor de son càrrec, y sentli impossible entendrer pogués donar una mort aparent—pot ser per la poca freqüència de casos semblants,—va donar per tota contesta als jays! del pacient un.... ¡Calla! sech y altivol, signe manifest de quant molestas li eran las impertinències de aquell mort que no resultava tan manso com los altres....

Pochs passos li mancavan per arribar al terme de son viatje y dar sa tasca per complerta, pero lo desgraciat malalt que, després de patir molt per la posició violenta en que feya rato estava, comprenia ab tota sa feréstega realitat lo crítich de sa situació, cas que 'n Mariano realisés sos propòsits, feu un esfors, y tan com li permetísa debilitat cridá: ¡Mariano....! ¡Mariano....! ¡qué fas....! ¡jahón me portas....! ¡mirá que soch viu....! expresions que tant enfadaren á n' aquest que, prenent sa cara la serietat de un preceptor de párvols, li digué: ¡Calla..... no veus que 'ts mort....! Y sino.... que ho digui 'l metje.....

La providencial aparició de una tercera persona, privá 's consumés lo sacrifici de aquell desgraciat.... Un dels enfermers atret, sens dupte, per lo ruido de la inesperada conversa y veient á n'en Mariano, encar que un beneyt pacífich la possibilitat de una equivocació lamentable, lo va deturar, preguntantli: ¿Qué tens Mariano....? ¡Re—contestá ell tot seguit y ab lo candor de un noyet de primera comunió:—aquest que porto..... que diu que no es mort y el metje

ha dit que sí.... i ves qui ho sabrà més; ell ó.... el metje....!

Una forta rialla del enfermer corejà las últimes paraules de 'n Mariano; se tractà inútil nent de convencer 'l de que havia succehit ab aquell pobre malalt un cas de *catalepsia*, però ell, à qui la seva *felicitat* no li permet distingir casos tan difícils ahont molts homes de carrera hi *trumfan*, no ho vol creurer, y encar cuan n' hi parlan diu que va ser una *enganyifa* del metje.... ¡Sí! ¡si!....— repeteix.— ¡El malalt primer ja era mort.... pro després.... el metje me enganyà!.... ¡ell ne té la culpa....!— JOSEPH BARGUÑÀ.

CARTAS DE FORA

Mataró, 12 de janer de 1899.

Inolvidable y molt estimat Mestre: Per primera volta 'm presento com à deixeble de vosté, si es que 'm considera digne.

Com que m' agrada la llissó que toca donar lo dissapte próxim, vaig à mirar si ja començo à entendrelo.

P. ¿Qué's necesita pera governar bé una ciutat?

R. Que 'l que té 'l càrrec de regirla, com es l'arcade, sia un home de be, y que además de ser autoritat sia com pare que veilla per la salut dels seus fills (ciutadans).

Explaném un xich la resposta: L' home que té la vara, ó sia l' arcade, deu ser home de be y pare dels ciutadans.

¿Qué vol dir home de be? Jo, senyor Mestre, entenc per home de be, al que procura no fer mal à ningú é inculcar lo sant temor de Déu als seus pròxims. ¿Qué vol dir qu' además de ser autoritat, sia com pare que veilla per la salut dels seus fills? Jo crech que vol dir qu' ha de procurar de treure 'ls vics dels fills, sentne ell lo primer en dar exemple.

Donchs be, aném al grá y deixém la palla: ¡Cumpleix aquí la primera autoritat de Mataró!

Per cumplirho aixís ha de procurá no fer (com sab molt be tot Mataró) lo que feu aquell arcade, que robá la vara, ocasionant serios disgustos à un senyó molt respectable y molt catòlic; ha de procurá no imitá aquell arcade qu'al primer dia de ser amo de la vara, manà que 'ls serenos durant la nit no alabessin lo Sant Nom de Déu; no despataxà com feu aquell, à tants empleats, que molt exactes en lo cumpliment de sos deberes, molts d' ells feya més de vint anys que prestaban serveys à la ciutat. Senyó Mestre, ¿qué no sap per qué 'ls va despataxà? ¡¡Horrorits!!.... perque tenian l' alta honra de no haberse associat al malehit partit liberal. En si perque fora un may acabá, per ser bon home y bon pare dels ciutadans, no 's deu embrutà (¡¡quinxa barra!!... y ¡¡pel mitx de la Rambla!!) ab lo més Sant y sagrat; també deu procurar treure, en lloc d' engrandirla, la maleïda const.... vull dir prostitució. Jo 'm guardaré d' atribuir aqueixos escàndols y molts d'altres, al arcade de Mataró, encare que.... si.... qu' asseguro, com sab tot Mataró, que ans d' haverhi aqueix ajuntament no hi havien los escàndols qu' avuy hi han.

Un altre dia continuaré, y mentrestant que 's preparin alguns concejals y secretaris d' aquell ajuntament que tenian l' arcade tan bò per sé rustit; no obstant adverteixo que dits senyors no han de tenir por de res, perque sols cantaré veritats.—QUILIPQUIQUES HORRASQUÍ.

* * Berga, 14 janer 1899.

Al *Pi de les Tres Branques*. Aquest quinenari bergadà, en son nombre 3, corresponent al 25 de desembre del finit any, s' ocupa d' una composició llegida en lo Certamen que tingué lloc lo dia 8 de desembre del mateix any en lo seminari de Solsona, fent dir al autor de la mateixa, ab lo major descaro, coses que no ha dit, posantlo en son propi apellido, diuent que ens admira que estudihi en un Seminari; essent aixís, que 'ls informes del senyor Esparr, autor de la mateixa, tal volta son millors que 'ls d' aquells presumits y xerraires que varen engalifar al director del *Pi*, fentli dir la A per la B, y que 's posaren sobre la Comissió del Certamen, la qual tingué à be 'l que dita composició fos llegida.

Aquests quidams, ab un sol cop de sentir llegir una composició, han trobat en ella defectes dels que la Comissió del Certamen, després d' un detingut examen, no va ferse càrrec. ¡Quin xasco per la mateixa y fins per los demés catedràtics, Vice-Rector y Rector del Seminari; ningú dels quals va protestar al sentir disbarats tan grans com suposan tals catalanistes!! A Berga hi tenim estudiants molt més esquilats que 'ls mateixos catedràtics del Seminari en conjunt.

L' any vinent deixaran de constituir la Junta censora los catedràtics y queda aqueix càrrec confiat als catalanistes bergadans. Perque aqueixos tenen lo dò especial de sentir més de lo que 's diu, puig varen sentir com l'autor de dita composició deya que *las bases de Manresa estableixen l' indiferència religiosa*, y com asseguraba que catalanisme y masonisme son una mateixa cosa, essent aixís que en tot lo decurs de la composició no varen citarse les bases de Manresa, com tampoc va dirse que catalanisme y masonisme fossen una mateixa cosa, com podrán assegurarsi si demanan dita composició à la Comissió del Seminari.

Lo tema de la composició era «Sàtira sobre 'l catalanisme, prés en lo sentit d' aquells que prescinden de la Religió en sos ideals Regionalistes» y per lo tant en ella s' atacava no à la part sana dels catalanistes, sino als que prescinden de la Religió, y fins arribà l'autor à afirmar que *tret de Catalanismus l' indiferència religiosa, quedaria net dels molts defectes de que avuy adoleix*.

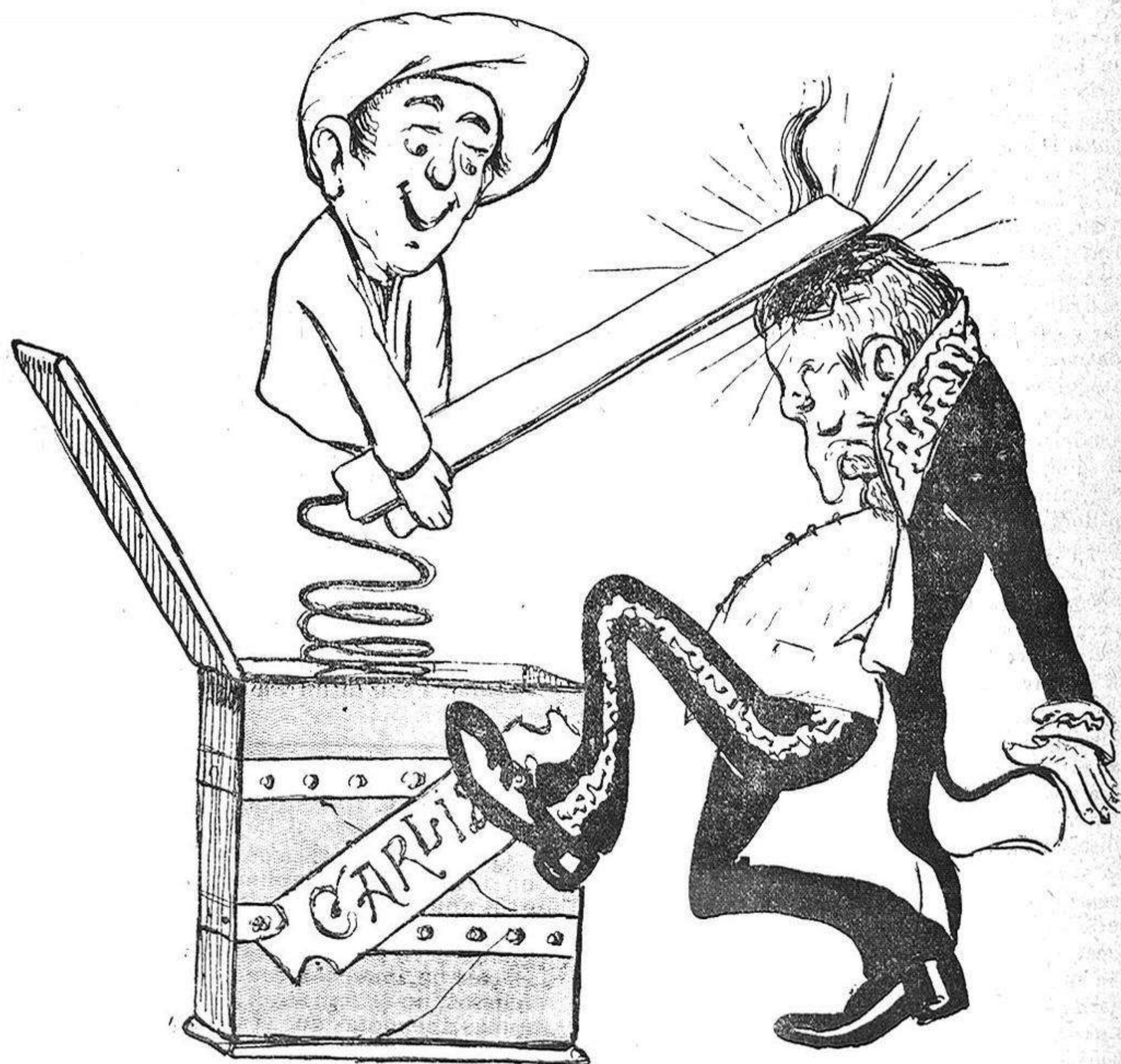
Si es que no varen entendre las paraules, allavars no siguin tan lleugers en estamparlo al *Pi*, y altra volta matlevin les orelles d' un ase, que potser ho sentirán millor.

Vaja, donchs, catalanistes bergadans, sabent vostés molt be lo que lo *Pi de les Tres Branques* simbolisa, no 'l profanin, donchs, batejant ab son nom à un periòdic que ja en los primers dies de son naixement lo fan servir per calaminar sens solta ni volta; fassin lo favor de ser més prudents y formals, y quan tirin pinyas, fassin de manera que no puguin rebotres sobre vostés mateixos.—Z.

Establiment Tipogràfic, Casanova, 13; Barcelona.

Al carlisme 'l tinch aquí tancat com un ratolí.

¡Ay dimoni! ¿Qué ha passat, que tinch el cap mitj badat...!!!